

Ekonominin ilk 500'ünde deprem

Türkiye'de emeğini ve üretimini devreye koyan reel sektör, yıllardır serbest piyasa ekonomisi şartları gereği yüksek maliyetler ve daralan iç pazar sebebiyle darbe üstüne darbe yiyor. Ama geçtiğimiz 2018'in Ağustos ayında, ABD Başkanı'nın bir tweetiyle doların 7,20 TL'lere fırlamasıyla başlayan süreç bugüne kadarki bütün darbeleri gölgede bıraktı.

Üretimi, dolar borca ve ithalata bağımlı olan Türkiye'nin bütün ekonomik göstergeleri, masabasında da hazırlansa, alarm vermeye başladı; gizlenen reel sektör krizi aşikâr oldu.

MURAT ÇABAS

• 4'TE

Murat ÇABAS

Ekonominin ilk 500'ünde deprem

PERSPEKTİF

editor@yenimesaj.com.tr

Türkiye'de emeğini ve üretimini devreye koyan reel sektör, yıllardır serbest piyasa ekonomisi şartları gereği yüksek maliyetler ve daralan iç pazar sebebiyle darbe üstüne darbe yiyor. Ama geçtiğimiz 2018'in Ağustos ayında, ABD Başkanı'nın bir tweetiyle dolan 7,20 TL'le rıftamasıyla başlayan süreç bugüne kadarki bütün darbeleri gölgede bıraktı.

Üretimi, dolar borca ve ithalata bağımlı olan Türkiye'nin bütün ekonomik göstergeleri, masabaşında da hırzınsa, alarm vermeye başladı; gizlenen reel sektör krizi aşikâr oldu. Bugüne kadar bu krizi bizzat yaşayan işadamların, işadamların temsilcilerinin açıklamalarına yer verdik. Ayrıca borca dayalı ekonomimizin dönemeleği için ihtiyaç duyulan borcun neden temin edilemediğini, borç verilerin dikkate aldığı yabancı kurum ve kuruluşların yetkililerinin açıklamalarıyla ortaya koyduk.

Dün **Istanbul Sanayi Odası (İSO)** tarafından açıklanan "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu-2018" raporu da reel sektörün ilk 500 firmasının yaşadığı sorunları gözler önüne serdi.

Raporda şu dikkat çekici veriler vardı:

* "Finansmana erişim sorunu kronik bir hal aldı ve düzleme yolunda ilerleme kaydetmedi."

* "İSO 500'ün finansman giderlerinin faaliyet karı içindeki payı 2018'de yüzde 49,8'den yüzde 88,9'a yükseldi; sanayi firmaları 2018 kânnin neredeyse tamamını finansman giderlerine ayırdı."

* "Yılın ikinci yansında faizlerdeki artış ve TL'deki değer kaybına bağlı enflasyon artışı İSO-500 için olumsuz mali koşullar yarattı."

* "Borç/öz kaynak dağılımında borçların payı yüzde 67'ye yükseldi, bu oran tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısına işaret ediyor."

* "İSO-500'ün "devreden KDV" yükü artarak devam ediyor; devreden KDV 2018'de yüzde 35,6 artışla 9,7 milyar TL'ye çıktı. Finansman kaynaklarının bu kadar kıstı olduğu bir ortamda sanayici bu kadar önemli bir miktarı sıfır faizle devlete borç vermiş oluyor."

* "2018'de İSO-500'de kar eden kuruluş sayısı 422'den 381'e düştü; zarar edenlerin sayısı 78'den 119'a yükseldi."

Evet İSO 500 raporu böyle...

Rapor özette; sanayicilerin finansmana erişimlerinin zor olduğunu, faiz artışından ve TL'nin erimesinden darbe yediklerini, tamamına yakınının kar edemediğini, faaliyet karlarını finansman için kullanmak zorunda kaldıklarını, borçlanarak üretim yaptıklarını, zarar edenlerin yüzde 60 oranında arttığını gösteriyor.

Tabii ki bu şartlarda Türkiye ekonomisine güven kalmıyor. TÜİK'in açıkladığı Ekonomik Güven Endeksi, Mayıs ayında geçen aya oranla yüzde 8,5 azalarak 84,7'den 77,5'e düştü.

Endeksin 100 olması ekonomiye güvenin normal olduğuna, 100'ün üstü ise güvene işaret ediyor. 77,5 rakamı ekonomiye güvenin olmadığını resmi göstergesidir.

Yapılan açıklamaya göre, endekste ki azalış, tüketici, reel kesim (malat sanayi), hizmet, perakende ticaret ve inşaat sektörü güven endekslerindeki düşüşlerden kaynaklandı. Özellikle Tüketici Güven Endeksi'nin 55,3 gibi, İnşaat Sektörü Güven Endeksi'nin de 49,8 gibi çok düşük seviyelerde seyretmesi bu noktada dikkat çekici...

Türkiye'de tüketici de borç batağı içindedir, aldığı kredileri ödeyememektedir. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi verilerine göre, "bireysel kredi kartı" borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı 2019 yılı Ocak-Mart döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 14 oranında arttı. "Bireysel kredi" borcundan dolayı yasal takibe intikal etmiş kişi sayısı ise aynı dönemde yüzde 44 oranında arttı.

Üretim finansmanındaki faiz artışları, dolar kurundaki yükseliş doğal olarak tüm maliyetleri artırmaktadır, bir de siyasilerimiz "İhracat odaklı" bir ekonomiyi benimsedikleri için iç piyasada arz eksikliği yaşanmaktadır.

Bu durum tüm ürün fiyatlarına zam demektir. Örneğin tavuk eti... Geçen Eylül ayında bu yana yüzde 150'lik bir zam gören tavuk, son 3 ayda yapılan zamlarla yenden yüzde 50 arttı. Tavuk da lüks tüketim ürünü oldu.

Süt ve süt ürünlerine yüzde 10 ila yüzde 25 arasında zam geldi. İstanbul Gıda Toptancı Tüccarlar Derneği Başkanı Mustafa Karlı, "24 TL'ye satılan toptan kaşar peynirinin fiyatı 28,3 TL'ye çıktı. Bir tenekeli beyaz peynir ise 350-400 liradan 450-500 liraya yükseldi. Piyasa çok durgun" dedi.

İç piyasaya çalışan firmalar yaşanan talep darlığı sebebiyle dökülmeye devam ediyor. Bunlardan bir tanesi de Türkiye'de giyim sektöründe uzun yıllardır faaliyet gösteren Tiffany&Tomato... Firma icradan satışa çıkartıldı, mal varlığı yan fiyatına satılacak. 35 milyon dolar borçla iflas eden şirketin Türkiye'de 400 mağazası vardı.

Bütün bunları neden anlatıyorum; çünkü Prof. Dr. Haydar Baş, 2005 yılından bu yana size Milli Ekonomi Modeli'ni anlatıyor, bir türlü anlamadınız, kulaklarınızı tıkadınız. İşte yaşadığınız bütün bu sorunlar bu yaptığınız yanlışın bir faturasıdır. İnat ettiğiniz her gün bu karamsar tablo, daha da kararmak.

Elin Rus'u bu eşsiz Modelinden dolayı Sayın Baş'ı 27 Şubat 2013 tarihinde Duma'na davet etti, devlet başkanı kapısından karşıladı, 6 saat Modelini anlatma imkanı sundu, ayakta alkışladı, "Ne mutlu Türküm diyene" dedi ve her şeyden önemlisi Milli Ekonomi Modeli'ni bu tarihten sonra tümüyle kanunlaştırarak uygulamaya başladığını tüm dünyaya ilan etti.

1 hafta sonra 5 Mart 2013 tarihinde de elin Çinlisi yıllardır uyguladığı "İhracat odaklı" modeli bırakıp, dünyada "tüketim odaklı" tek model olan Milli Ekonomi Modeli'nin kurallarını "rehber prensipler" olarak benimsediğini ilan etti, uyguladı ve dünyanın zirvesine oturdu.

Siz hala uyuyun, sürünmeye devam edin.

Bakalım aklınız ne zaman başınıza gelecek?